

Nordiska fornlemningar 44

Hornbore slottsruin

Återutgivning av text från 1821

En gratis e-bok från
e-boksforlaget.se

**Nordiska fornlemningar 44.
Hornbore slottsruin
– Återutgivning
av text från 1821**

**av Johan Gustaf Liljegen
& Carl Georg Brunius**

Copyright © 2016 Mikael Jägerbrand
Virvelvind Förlag, Lysekil
Mer info: www.e-boksforlaget.se

Förord

I den här e-boken får du en av de allra första beskrivningarna av en av de mest kända fornborgarna i Bohuslän, Hornbore slottsruin utanför Hamburgsund.

Du får en kortfattad beskrivning samt en historik över de dramatiska händelserna här. När den här texten skrevs var fästningen känd som Karlsborg / Carlsborg.

Den här texten publicerades 1821 i den svenska tidskriften "Nordiska fornlemningar" med rubriken "XLIV. Slottsruin". Texten skrevs av fornforskarna Johan Gustaf Liljegren (1791–1837) och Carl Georg Brunius (1792–1869).

Den här e-boken publicerades på sajten e-boksforlaget.se i april 2016. Du får gärna länka till den här e-boken eller skicka vidare e-boken till vänner och bekanta. Du får till och med ladda ner den och sprida den vidare på din egen sajt eller blogg - men då kan vi inte göra eventuella ändringar, rättelser eller kompletteringar.

Eftersom den här texten skrevs på 1800-talet så innehåller den mått, ord och personer som inte är så bekanta i dag. Därför har vi kompletterat originaltexten med en kortfattad ordlista.

Hornbore slottsruin år 1521

Den här texten publicerades ursprungligen år 1821 i tidskriften "Nordiska fornlemningar. V och VI häftet" med rubriken "XLIV. Slottsruin". Författare till texten är Johan Gustaf Liljegren (1791–1837) och Carl Georg Brunius (1792–1869).

I Bohuslän och Qville socken, ligger, gentemot Hornborgs- eller Hamnborgsön, på fasta landet, en klippa (se 1), som å ena sidan omgifves af ett smalt sund och å den andra af en djup däld. Åt hafvet har den väl 300 alnars nästan lodrätt höjd, åt landsidan äro deremot tvänne afsättningar, af hvilka den första är vid pass 50 alnar hög och den andra 60 alnar. Utom det att dessa afsättningar äro med jordblandade grofva gråstensmurar försedde, så förvaras (2) öfra planen, hvilken har ungefär 300 alnar i omkrets, af 2 till 3 alnars höga jordvallar, hvarinom finnes en ansenlig dam, der det, aldrig tryter sött vatten. Här uppe synas några obetydliga lemningar efter hus. — I sednare tider hafva häromkring hittats ett lansbeslag eller ett så kalladt yxkäril, en med bly öfverstöpt rund sten, förmodligen brukad

till canonkula, och en grof betselstång af jern. I den nämnda dällden träffas några högar och stenläggningar, och har häri en i åtskilliga färgor brytande glasperla öfverkommit. Ofvanbeskrifna förskansning, som har namn af Hornborgs slott, skall, enligt folkberättelsen, blifvit grundlaggd af en näskonung kallad Horne, som efter sin död fått hvila i ett stenrör på Hornö; en liten klippa, ej långt härifrån, i inloppet från Sotefjärd till Hornborgs- eller Hamnborgs-sund. Äfven omtalas i orten, att Norrmän hafva slutligen ödelaggt fästet, på så sätt, att de afskurit all tillförsel från sjö- och landsidan, derpå beskjutit detsamma från det så kallade Norrmannaberget, som igenfås å andra sidan om oftanämnda däld. Vid norra inloppet af sundet är ett ställe, som heter tullboden, och vid södra inloppet, i en liten vik, en slät plan, köpmansbacken benämnd.

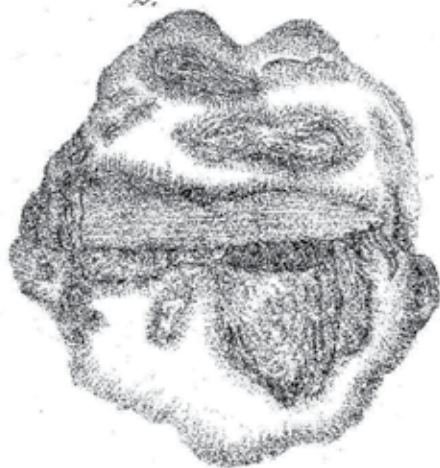
Det är allt skäl att förmoda, det vi här uppleta den i våra häfder bekanta Carlsborg, hvilken blifvit i Viken anlaggd af Ståthållaren öfver Vestergötland, Thord Bonde, år 1456; ty, att här redan i Vikingatiden varit ett stamhåll, bevisar blott, att i Carl Knutssons dagar antingen föga varit i behåll af de gamle fästningsverken, eller att de blifvit dels förbättrade, dels omgjorda. Det dröjde ej länge, innan de Danske tågade mot Thord Bonde, ehuru de blefvo med förlust drifna på flykten. Denne namnkunnige Fältherre blef kort derefter mördad i sömnen af dess tjänare Jöns Bosson, hvilken, född i Danmark, blifvit af sina landsmän köpt till nämnda nidingsverk. Under Gustaf Eriksson, år 1523, intog Marskalken Lars Siggesson Sparre denna borg, då

Nils Krumme förordnades till befälhafvare. Honom efterträdde Jacob Krumme, och, som han, år 1530, afsade sig detta uppdrag, fick Åke Clæsson Tott befälet, hvilken blef den siste, emedan Christierns anhängare år 1531 stormade borgen och afbrände densamma.

XLIV.

2.

Viktiga ord och personer

Aln.

Längdmått. En aln är 59 cm.

Bonde (Karlsson), Thord.

[död 1456] Svensk riddare och riksråd. Är mest känd för sina militära framgångar mot danskarna då han bland annat återtog Lödöse och förstörde fästet Danaborg. Blev mördad 1456 i det nybyggda fästet Karlsborg i Bohuslän.

Bosson, Jöns.

[död 1456] Dansk fogde. Tjänstgjorde på den svenska borgen Karlsborg där han mördade riksmarsken Tord Karlsson (Bonde) år 1456. Hans förnamn skrivs i dag oftast "Jösse".

Brunius, Carl Georg.

[1792–1869] Konstnär, arkitekt och konsthistoriker som växte upp i ett av världens mest hållristningsrikaste områden, Tanum. Mest känd för sin bok "Försök till förklaringar öfver hållristningar" som kom 1868.

Gustaf Eriksson.

[1496–1560] Gustav Vasa var kung av Sverige från 1523 till

sin död 1560. Gustav Vasa är en av de mest inflytelserika kungarna i svensk historia. Gustav införde arvsmonarkin i Sverige och reformerade kyrkan. Många menar att Vasa skapade den moderna svenska nationalstaten.

Carl Knutsson.

[1408–1470] Svensk riksföreståndare samt kung av Sverige och Norge under flera perioder från 1448 till sin död 1470. Regerade under namnet Karl II och är också känd som Karl VIII och kung Karl.

Christiern Tyrann.

[1481–1559] Kallas i dag Kristian II eller Kristian Tyrann, var kung av Danmark och Norge 1513–1523 och i Sverige 1520–1521. Fick namnet "Tyrann" efter Stockholms blodbad.

Liljegren, Johan Gustaf.

[1791–1837] Svensk fornforskare och riksantikvarie. Var en av landets första professionella arkeologer och var verksam som professor i ämnet vid Lunds universitet. Var en av 1800-talets främsta experter på runor och gav bland annat ut "Run-urkunder" (1833).

Näskonung.

Äldre titel på en hövding eller kung över ett mindre område.

Siggesson (Sparre), Lars.

[1492–1554] Svenskt riksråd, riddare, befälhavare och riksmarsk. Var en av Gustav Vasas närmaste män under up-

preret mot det danska styret. Ledde svenska trupper i flera krigståg mot Danmark, bland annat i Skåne, Bohuslän och Halland.

Stenrör.

Äldre namn på forntida gravar, användes framför allt om stenrösen.

Fler böcker från E-boksforlaget.se

Här är några flera e-böcker från E-boksforlaget.se

Alla titlarna går att hitta hos de flesta e-bokhandlare, i iTunes samt på många bibliotek.

På vår sajt hittar du mer information om böckerna samt länkar.

Ett urval av våra e-böcker

001	"Greby gravfält – det vackraste gravfältet i Sverige"	011	"Hällristningar på Kinnekulle" (1892)
002	"222 galna fakta om filmstjärnor och kändisar"	012	"Forn tidens perioder" (1892)
003	"99 galna fakta du inte visste om bad"	013	"Skäggets historia" (1893)
004	"Hollyhotell – triviaboken om kändisar på hotell"	014	"Midvinterns solfest" (1894)
005	"Solgudens yxa och Tors hammare" (1899)	015	"Hur gamla är hällristningarna?" (1869)
006	"Svenska djur i folktron" (1898)	016	"Bohusläns bygdeborgar" (1909)
007	"Galna väderrubriker – 155 exempel från kvällstidningarna"	017	"Bohuslänska hällristningar" (1879)
008	"Feniciska kolonier i Skandinavien" (1875)	018	"Kattens kulturhistoria" (1882)
009	"Galna rockstjärnor – 199 otroliga fakta från pop- och rockvärlden"	019	"Ett besök i Venedig år 1878"
010	"250 galna fakta om fotbolls-VM"	020	"Strandgatan i Visby år 1879"
		021	"Märkliga orter i Sverige" (1883)
		022	"Resa på Dalslands kanal år 1877"
		023	"Nyköpings slott" (1877)
		024	"Djurens sömn" (1889)
		025	"Katten i forntida Egypten" (1889)
		026	"Ett besök i Marstrand år 1882"
		027	"Runlejonet i Venedig" (1871)

- 028 "Dryckenskapens faror" (1894)
- 029 "Min resa i Blekinge och Kalmar år 1854"
- 030 "En utflykt på Mälaren år 1871"
- 031 "Kelternas historia" (1883)
- 032 "Jack Uppsprättaren – Världens första bok om seriemördaren Jack the Ripper" (1889)
- 033 "Svear och götar under folkvandringstiden" (1905)
- 034 "Ett dygn på månen år 1870"
- 035 "Blomsterspråket" (1888)
- 036 "Vikingatidens Lund och Birka" (1909)
- 037 "Fynden i Troja" (1878)
- 038 "Skildring af Vestergötland år 1882"
- 039 "Kalmar slotts historia" (1880)
- 040 "Ett besök i Södertälje år 1881"
- 041 "En färd på Donau år 1882"
- 042 "Ringmuren i Visby" (1874)
- 043 "Skildring av Värmland år 1882"
- 044 "Julen på 1870-talet – Skildringar och illustrationer i svenska tidskrifter "
- 045 "Om julens härkomst" (1899)
- 046 "Jomsvikingarnas saga" (1888)
- 047 "Julen i Skåne på 1820-talet"
- 048 "Fredrikstens fästning och Karl XII" (1879)
- 049 "Skildring av Göteborg år 1882"
- 050 "Skildring av Halland år 1882"
- 051 "Skånska fornminnen" (1853)
- 052 "Norrköpings historia" (1871)
- 053 "Ett besök i Waxholm år 1870"
- 054 "Förbindelse mellan Skandinavien och västra Europa före Kristi födelse" (1889)
- 055 "Vadstena slott" (1875)
- 056 "Skildring av Island" (1870)
- 057 "Husaby kyrka" (1899)
- 058 "Besök på Gripsholms slott år 1895"
- 059 "Hällristningarna i Järrestad" (1881)
- 060 "Ett besök i Rom år 1870"
- 061 "Orkidéernas historia" (1894)
- 062 "Besök på Helgoland år 1874"
- 063 "Nyaste och tillförlitligaste Drömboken" (1918)
- 064 "1870-talets bästa tips för frisyr och utseende"
- 065 "Nordens fartyg från hednatiden" (1872)
- 066 "Guide till Uppsala år 1875"
- 067 "Skildring av Blekinge år 1882"
- 068 "Kyrkoruinen S:t Katarina i Visby" (1877)
- 069 "Anmärkningar rörande figurteckningar från forntiden" (1842)
- 070 "Skildring av Bohuslän år 1882"
- 071 "Gripsholms slott" (1877)
- 072 "Skildring av Dalsland år 1882"
- 073 "Skildring av Närke år 1882"
- 074 "Skildring av Öland år 1882"
- 075 "Lyxens historia" (1870)
- 076 "Skildring av Stockholm år 1882"
- 077 "Sveriges 33 mest sevärda vikingaplatser"
- 078 "Skildring av Västmanland år 1882"

- 079 "Skildring av Härjedalen år 1882"
- 080 "Ett besök i Strängnäs år 1874"
- 081 "Ett besök i Visby år 1906"
- 082 "Skildring av Gästrikland år 1882"
- 083 "Skildring av Jämtland år 1882"
- 084 "Gaffelns historia" (1889)
- 085 "Hervars och Hedreks saga" (1888)
- 086 "Gråfkistor af klufna och urhålkade stockar" (1894)
- 087 "Bohus fästning" (1869)
- 088 "En resa på Rhen år 1866"
- 089 "Skildring av Gotland år 1882"
- 090 "Falu grufvas historia" (1864)
- 091 "Den svenske solguden och den svenske Tyr" (1906)
- 092 "Rundtur i södra Frankrike år 1880"
- 093 "Sveriges hundraser" (1880)
- 094 "Sagan om Ragnar Lodbrok och hans söner" (1880)
- 095 "Borgholms slottsruin" (1878)
- 096 "Vårt solsystem" (1878)
- 097 "Carl Larssons Uppsala-tempel" (1908)
- 098 "Sverige och vikingafärderna västerut" (1924)
- 099 "Ett besök på Djurgården sommaren 1868"
- 100 "Hilmas Alaska" Resguide till guldgräverskans trädgård av cement.
- 101 "Skildring av Ångermanland 1882"
- 102 "Ölands fornminnen" (1874)
- 103 "Sigtunas tidiga historia" (1872)
- 104 "Tors hammare" (1872)
- 105 "Skildring av Dalälven år 1876"
- 106 "Helgeandskyrkan i Visby" (1878)
- 107 "Hällristningarnas ålder" (1869)
- 108 "Fyndet av vikingaskeppet i Gokstad år 1880"
- 109 "Sherlock Holmes: »Gloria Scott»"
- 110 "Sherlock Holmes: Beryllkronan"
- 111 "Sherlock Holmes: De fem apelsinkärnorna"
- 112 "Sherlock Holmes: De rödhårigas förening"
- 113 "Sherlock Holmes: Den avhuggna tummen"
- 114 "Sherlock Holmes: Den blå karbunkeln"
- 115 "Sherlock Holmes: Den försvunna brudgummen"
- 116 "Sherlock Holmes: Den försvunna kapplöpningshästen"
- 117 "Sherlock Holmes: Blodbokarna."
- 118 "Sherlock Holmes: Det spräckliga bandet. "
- 119 "Sherlock Holmes: Den grekiske tolken"
- 120 "Sherlock Holmes: Musgraves ritual"
- 121 "Sherlock Holmes: Det gula ansiktet"
- 122 "Sherlock Holmes: Det hemlighetsfulla mordet vid skogssjön"
- 123 "Sherlock Holmes: Den hemlighetsfulle patienten"
- 124 "Sherlock Holmes: Börsmäklarens biträde"

- 125 "Sherlock Holmes: En skandal i Böhmen"
- 126 "Sherlock Holmes: Krymplingen"
- 127 "Sherlock Holmes: Lorden och hans rika amerikanska brud"
- 128 "Sherlock Holmes: Mordet i Reigate"
- 129 "Sherlock Holmes: Tiggaren med den kluvna läppen"
- 130 "Skildring av Södermanland år 1882"
- 131 "Våra fornminnen – vad de lära oss" (1916)
- 132 "Kanalbyggen på planeten Mars" (1888)
- 133 "Ett besök i Ystad år 1872"
- 134 "Petras helgedomar" (1921)
- 135 "Ett besök i Boxholm år 1885"
- 136 "Resor med luftballong år 1873"
- 137 "Ett fartyg från vikingatiden – fyndet av Tuneskeppet 1867"
- 138 "Skildring av Östergötland år 1882"
- 139 "Ännu fler galna rockstjärnor – 200 otroliga fakta från pop- och rockvärlden"
- 140 "Sveriges fasta fornlämningar från hednatiden" (1901)
- 141 "Förstörda fornminnen i Bohuslän år 1924"
- 142 "Guide till biskötsel" (1885)
- 143 "Ett besök i Roms katakomber år 1870"
- 144 "Skildring av Riseberga klosterruiner" (1874)
- 145 "Citatboken. 222 kändisar om sin ålder och om att bli gamla"
- 146 "SVT-skandaler 1. Den otroliga historien: Så blev "På spåret" filmerna olagliga"
- 147 "Fyra skadade är mindre än fem döda – 444 tjuvlyssnade citat på en kvällstidning"
- 148 "Sherlock Holmes: En studie i rött"
- 149 "Forn tidens sjörövare i Medelhavet" (1870)
- 150 "33 Viking places to visit in Sweden – guidebook to ruins and museum"